

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (laajennettu neljäs jaosto)

9 päivänä tammikuuta 1996 *

Asiassa T-575/93,

Casper Koelman, Bryssel, edustajinaan asianajajat Michel Molitor, Lambert Dupong, Pierre Feltgen ja Lucy Dupong, Luxemburg, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Michel Molitor, 14 A rue des Bains,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Berend Jan Drijber, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukee

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

Buma, hollantilainen yhdistys, kotipaikka Amstelveen, edustajinaan asianajajat Cornelis van Rij ja Eduard A. P. Engels, Amsterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Guy Harles, 8—10 rue Matthias Hardt,

väliintulijana,

jossa kantaja esittää useita vaatimuksia, jotka koskevat komission 14.10.1993 tekemää päätöstä, jolla komissio hylkäsi kantajan 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklan 2 kohdan mukaisen hake-
muksen,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIO- ISTUIN (laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. P. M. Barrington sekä tuomarit R. García-Valdecasas, K. Lenaerts, P. Lindh ja J. Azizi,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies B. Pastor,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.10.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perusteena olevat tosiasiat

- 1 Televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähettäminen kaapelilähetyksissä on erään *Hoge Raad der Nederlandenin* antaman tuomion mukaan *Auteurswetin* (tekijänoikeuslaki) 1 pykälässä tarkoitettua ”julkaisemista”, ja tämän vuoksi viimeksi mainittua lakia, jossa (*Auteurswetissä* tarkoitetuille) tekijänoikeuksien haltijoille myönnetään oikeus antaa tai olla antamatta suostumuksensa edelleenlähettämiseen ja oikeus saada korvaus edelleenlähettämisestä, voidaan soveltaa tähän toimintaan.
- 2 Televisio- ja radio-ohjelmien kaapelilähetystoimintaa harjoittavien yritysten edustajat tekivät 29.5.1985 televisio- ja radio-ohjelmien tekijänoikeuksien haltijoiden kanssa puitesopimuksen, jossa sovittiin kahden sellaisen eri sopimustyyppin käyttämisestä näiden tekijänoikeuksien haltijoiden ja jokaisen kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavan yrityksen välillä, joista toinen oli tarkoitettu televisio- ja toinen radio-ohjelmille ja joissa *Auteurswetin* soveltaminen näiden ohjelmien edelleenlähettämiseen vahvistettiin. Näitä sopimuksia on tämän jälkeen jatkettu useita kertoja.
- 3 Tyypisopimuksessa mainittuja, kaapelitelevisioissa toisinnettavien ohjelmien tekijänoikeuksien haltijoita olivat tuolloin televisiokanavat NOS, BRT, RTBF, ARD, ZDF, BBC, TF1, A2 ja France 3, Sekam-säätiö, Agicoa-yhdistys ja Buma-yhdistys. Tätä tyypisopimusta jatkettaessa lisättiin näihin televisiokanavat Nederland 3, RAI Uno ja RTL+. Ainoa kaapeliradio-ohjelmien edelleenlähettämisestä koskevassa tyypisopimuksessa mainittu tekijänoikeuden haltija on Buma.
- 4 Buma on mukana näissä sopimuksissa kahdessa eri ominaisuudessa. Ensinnäkin se on kaikkien alankomaalaisten tekijänoikeuksien haltijoiden asiamies seuraavilla

aloilla: 1) sävellysteoksia koskevat oikeudet, 2) oikeudet sävellysteosten esittämiseen näyttämöllä, 3) kirjallisia teoksia koskevat oikeudet, 4) kuvataiteen ja valokuvataiteen teoksia koskevat oikeudet, 5) elokuvateoksia koskevat oikeudet ja 6) radiolähetystoimintaa harjoittavien elinten oikeudet. Toiseksi Buma on mukana CISACiin (edellä lueteltuja tekijänoikeuksien haltijoita kansallisesti edustavien järjestöjen kansainvälinen kattojärjestö) kuuluvien järjestöjen edustajana. Näissä kahdessa ominaisuudessa Buma perii tekijänoikeuden haltijoiden lukuun ne korvaukset, joita kaapelitelevisio- ja kaapeliradiolähetystoiminnan harjoittajien on niille suoritettava.

- 5 Lisäksi Bumalla on lakiin perustuva yksinoikeus sävellysteosten tekijänoikeuksien haltijoiden alankomaalaisena järjestönä. Se on itse asiassa ainoa järjestö, jolle on vuoden 1912 tekijänoikeuslain 30 A pykälän perusteella 24.3.1933 annetulla oikeusministeriön päätöksellä annettu lupa toimia ammattimaisena välittäjänä sävellysteosten tekijänoikeuksien alueella. Tässä toimessaan Buma tekee käyttöoikeussopimuksia sävellysteosten tekijöiden kanssa. Tämän vuoksi Buma on ainoa tekijänoikeuden haltija, joka mainitaan kaapeliradio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevassa tyyppisopimuksessa.
- 6 Tyyppisopimuksissa määrätään, että tekijänoikeuksien haltijat antavat kaapelitelevisio- tai kaapeliradioyritykselle ohjelmien edelleenlähettämisluvan, jolla niille ei kuitenkaan anneta tätä koskevaa yksinoikeutta. Tyyppisopimukseen on otettu takuulauseke, jonka mukaan sopimusosapuolina olevat tekijänoikeuksien haltijat ottavat vastatakseen kaikista sellaisista kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavan yrityksen taloudellisista vastuista, jotka aiheutuvat sellaisen tekijänoikeuksien omistajan tai haltijan, joka ei ole tyyppisopimuksen osapuolena ja jonka ei tämän vuoksi voida katsoa antaneen suostumustaan edelleenlähettämiseen, kuuden kuukauden pituisen määräajan kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana lähetyksen edelleenlähettäminen on tapahtunut, esittämän vastustuksen vuoksi. Tähän takuulausekkeeseen ei Buman väliintulokirjelmän jättämishetkeen mennessä ollut vielä vedottu.
- 7 Näistä tyyppisopimuksista annettiin tieto komissiolle 18.12.1985 puuttumattomuustodistuksen tai poikkeusluvan saamiseksi.

- 8 Komission kilpailuasiain pääosaston johtaja A. C. Overbury vastasi 16.6.1986 päivätyllä kirjeellä, että kyseisellä pääosastolla ei ollut aikomusta jatkaa tiedoksiannettujen sopimusten tutkimista kilpailusääntöjen nojalla ja että tämän vuoksi asian käsittely päättyi tähän.
- 9 Kantaja, joka on säveltäjä ja valokuvausliikkeen harjoittaja, alkoi 8.8.1985 lähtien säännöllisesti lähettää komissiolle kirjeitä, joissa hän kiinnitti komission huomiota niihin tosiasiallisiin monopoliasemiin, joita eri jäsenvaltioissa olevilla tekijänoikeusyhteisöillä oli ja joissa hän esitti huolestumisensa siitä, että edellä mainitun kaltaisia tyyppisopimuksia tehtiin. Tämä kirjeenvaihto päättyi siihen, että näistä tyyppisopimuksista tehtiin 26.10.1990 valitus. Tätä alkuperäistä valitusta täydennettiin 6.3.1992, jolloin kantaja pyysi komissiota toteamaan Buman ja sävellysteosten tekijöiden välillä 23.12.1986 tehdyn käyttöoikeutta koskevan tyyppisopimuksen 2, 3, 5, 6, 8 ja 9 pykälät yhteisön oikeuden vastaisiksi.
- 10 Kantaja arvioi, että hänellä oli riittävä intressi tämän valituksen tekemiseen komissiolle, koska hän on säveltäjänä Buman jäsen ja koska hän on muussa ammattitoiminnassaan toiminut välittäjänä valokuvateoksia koskevissa tekijänoikeuskysymyksissä.
- 11 Kantaja nosti 6.8.1992 laiminlyöntikanteen komissiota vastaan sen jälkeen, kun hän oli pyytänyt tätä 8.4.1992 päivätyllä kirjeellään ryhtymään toimenpiteisiin (asia T-56/92). Komissio lähetti neuvoston asetuksen N:o 17/19 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesta kuulemisesta 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268, jäljempänä asetus N:o 99/63) 6 artiklan perusteella 8.10.1992 komission kilpailuasiain pääosaston pääjohtaja C. D. Ehlermannin allekirjoittaman kirjeen, jossa ilmoitettiin, että komissio aikoi hylätä kantajan tekemän valituksen, ja kehoitettiin kantajaa esittämään huomautuksensa asian suhteen.
- 12 Kantaja esitti huomautuksensa 8.11.1992 päivätyssä kirjeessään.

- 13 Komissio hylkäsi lopullisesti kantajan tekemän valituksen komission kilpailusta vastaavan jäsenen 14.10.1993 allekirjoittamalla kirjeellä.
- 14 Tämän vuoksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi 29.11.1993 antamassaan määräyksessä, että lausunnon antaminen laiminlyöntikan-
netta koskevassa asiassa raukeaa (asia T-56/92, Koelman v. komissio, Kok. 1993,
s. II-1267; ks. edellä 11 kohta).
- 15 Kantaja nosti 14.12.1993 kanteen, jossa hän vaati perustamissopimuksen 173 artik-
lan perusteella sen komission päätöksen kumoamista, jolla hänen valituksensa oli
hylätty, ja perustamissopimuksen 178 artiklan sekä 215 artiklan toisen alakohdan
perusteella vahingonkorvausta.
- 16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
hyväksyi 7.6.1994 antamallaan määräyksellä Buman väliintulon asiassa komission
vaatimusten tukemiseksi.
- 17 Esittelevän tuomarin esityksestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs
laajennettu jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvit-
tämistoimia.
- 18 Suullisessa käsittelyssä kantajan asianajaja ilmoitti, ettei hän halunnut esittää suul-
lisia lausumia eikä vastata ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hänelle esit-
tämiin kysymyksiin oikeudenkäyntikielellä sen vuoksi, että hän ei hallinnut sitä
riittävästi. Näissä olosuhteissa myöskin komissio kieltäytyi esittämästä suullisia
lausumia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ehdotti kantajan asianajajalle —
komission tähän suostuttua —, että tämä voisi vastata ranskaksi niihin kysymyk-
siin, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin halusi tälle esittää. Vaikka näiden
kysymysten ranskantaminen oli mahdollista suullisessa käsittelyssä, kantajan asian-
ajaja ilmoitti toivovansa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esittäisi
hänelle yhtään kysymystä sen vuoksi, että kantajan esittämät väitteet oli kirjallisen

käsittelyn aikana kehitetty täydelliseksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tyytyi tämän vuoksi esittämään tiettyjä kysymyksiä komissiolle, joka vastasi oikeudenkäyntikielellä. Väliintulija ei ollut edustettuna suullisessa käsittelyssä.

Asianosaisten vaatimukset

19 Kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

- 1) toteamaan perustamissopimuksen 173 ja 174 artiklan perusteella pätemättömiksi komission päätöksen olla ryhtymättä 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn kantajan 26.10.1990 tekemän valituksen perusteella, jossa oli kysymys a) kahdesta 29.5.1985 tehdystä kaapeliradio- ja kaapelitelevisiolähetystoimintaa koskevasta sopimuksesta, b) kaikista niiden perusteella tehdyistä sopimuksista, c) näihin sopimuksiin osallistumisesta ja d) sävellysteosten tekijänoikeuksia hoitavien sellaisten järjestöjen, joilla on määräävä asema, tekemiin muihin sopimuksiin osallistumisesta, e) Buman käyttämistä käyttöoikeutta koskevista tyyppisopimuksista sekä f) Alankomaiden valtion asemasta edellä mainittujen kaapelilähetystyksiä koskevien sopimusten valmistelussa;

takaamaan sen, että tekijät voivat vapaasti valita sen järjestön, jonka hoidettavaksi ne antavat teoksiinsa liittyvät asiat;

takaamaan näitä oikeuksia hoitaville yrityksille tasapuoliset mahdollisuudet päästä markkinoille ja suojelemaan näitä yrityksiä sävellysteosten tekijänoikeuksien alalla olevien monopolien harjoittamalta määräävän markkina-aseman väärinkäytöltä;

2) julistamaan:

- a) että kaksi 29.5.1985 kaapeliradio- ja kaapelitelevisiolähetystoiminnasta tehtyä sopimusta sekä kaikki näiden perusteella tehdyt sopimukset ovat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kanssa yhteensopimattomia;

- b) että 29.5.1985 televisiolähetystoiminnasta tehty sopimus sekä kaikki sen perusteella tehdyt sopimukset ovat perustamissopimuksen 7 artiklan kanssa yhteensopimattomia;
 - c) että Buman osallistuminen kaapelilähetyksistä tehtyihin sopimuksiin sellaisina, kuin ne on tehty, on perustamissopimuksen 86 artiklan kanssa yhteensopimaton;
 - d) että Alankomaiden valtion menettely sen osallistuessa kaapelilähetyksistä tehtyjen sopimusten valmisteluun ja niiden käytännön toimeenpanoon julkisista yrityksistä peräisin olevien lisälaskujen avulla on yhteensopimaton sille perustamissopimuksen 90 artiklan mukaan kuuluvien velvollisuuksien kanssa;
 - e) että Buman käyttöoikeuksista tehtyjen tyyppisopimusten 2, 3, 5, 6, 8 ja 9 pykälällä rikotaan ETY:n perustamissopimuksen 86 artiklan täytäntöönpanomenettelystä 2 päivänä kesäkuuta 1971 tehtyä komission päätöstä 71/224/ETY (IV/26760 — Gema; EYVL L 134, s. 15) ja että nämä pykälät ovat perustamissopimuksen 86 artiklan kanssa yhteensopimattomia sen vuoksi, että niissä annetaan Bumalle mahdollisuus käyttää väärin määräävää markkina-asemaansa tekijöihin nähden.
- 3) lausumaan niistä muista seikoista, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin harkitsee merkittäviksi;
- 4) velvoittamaan komission korvaamaan Koelmanille tämän tekemän arvion mukaan vähintään 1 500 000 Alankomaiden guldenin (NLG) suuruinen vahinko taikka ainakin osa siitä vahingosta, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo komission menettelystä hänelle aiheutuneen;
- 5) velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20 Komissio vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

- pääasiallisesti jättämään 1, 2, 3 ja 4 kohdissa esitetyt vaatimukset — 1 kohdassa esitetty vaatimus muilta kuin kumoamista koskevilta osin — tutkittavaksi ottamatta ja hylkäämään kanne muilta osin;
- toissijaisesti hylkäämään kanne kokonaisuudessaan;
- molemmissa edellä mainituissa tapauksissa velvoittamaan kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut tässä oikeusasteessa.

21 Väliintulija vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

- jättämään Koelmanin nostaman kanteen kaikilta osiltaan tutkittavaksi ottamatta tai hylkäämään sen;
- velvoittamaan Koelmanin korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan lukien väliintulijan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten esittämät perustelut

22 Komissio arvioi, että vain osa kanteen 1 kohdassa esitetyistä vaatimuksista voidaan tutkia ja että muilta osin kantajan vaatimukset jäävät selvästi yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle taikka eivät ole riittävästi perusteltuja ja yksilöityjä.

- 23 Komissio vetoaa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ainostaan kumoamaan yhteisön toimielimen toimenpiteen perustamissopimuksen 173 artiklan perusteella nostetun kanteen käsittelyn yhteydessä, mutta että sillä ei ole valtaa määrätä sellaisista erikoislaatuista toimenpiteistä, joiden määräämistä kantaja vaatii kanteensa 1 kohdassa. Itse asiassa perustamissopimuksen 176 artiklan mukaan sen toimielimen, jonka tekemä toimenpide on kumottu, on toteutettava kysymyksessä olevan tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei myöskään kuulu lausua luonnollisten tai oikeushenkilöiden välillä tehtyjen sopimusten yhteisön oikeuden mukaisuudesta, kuten kanteen 2 kohdassa vaaditaan. Tämä arviointi kuuluu komission toimivaltaan, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tulla sen sijaan (ks. asia T-131/89 R, *Cosimex v. komissio*, presidentin määräys 6.12.1989, Kok. 1990, s. II-1, 12 kohta, ja asia T-543/93 R, *Gestevisión Telecinco v. komissio*, presidentin määräys 14.12.1993, Kok. 1993, s. II-1409, 24 ja 25 kohta).
- 24 Komissio viittaa lisäksi siihen, että kantajan kanteen 3 kohdassa esittämä vaatimus siitä, että ”ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausuu niistä muista seikoista, jotka se katsoo merkittäviksi”, ei ole riittävästi yksilöity, jotta se voitaisiin tutkia.
- 25 Lopuksi komissio katsoo, ettei vahingonkorvausvaatimuksia voida tutkia, koska kanteessa ei selkeästi yksilöidä komission syyksi luettavaa virhettä, kantajalle aiheutuneeksi väitettyä vahinkoa eikä varsinkaan sanotun virheen ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välistä kausaalista yhteyttä. Mitä vahingon arviointiin tulee, komissio huomauttaa, että kantaja esittää vain pelkän vahingon suuruuden esittä-mättä sille perusteluja ja tuomatta esille laskutapaa. Komissio korostaa sitä paitsi, että koska väitetyn virheen on katsottu aiheutuneen laiminlyönnistä, syntyneen vahingon on liityttävä laiminlyönnin jälkeiseen ajanjaksoon.
- 26 Vastauksessaan kantaja huomauttaa, että kaikkien sen esittämien vaatimusten tutkiminen kuuluu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaan.
- 27 Tarkentaakseen vahingonkorvausvaatimuksiaan kantaja korostaa tuoneensa selvästi esille, että virheenä on pidettävä sitä, että komissio on käsitellyt kantajan tekemät

valitukset huolimattomasti ja hitaasti. Erityisesti se, että komissio oli laiminlyönyt ilmoittaa kantajalle antaneensa sille ilmoitettuja tyyppisopimuksia koskevan puutumattomuustodistuksen, teki sen menettelystä lainvastaisen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii kantajan väitteiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset siinä samassa järjestyksessä, kuin nämä väitteet on esitetty kannekirjelmässä.
- 29 Ensinnäkin mitä tulee kantajan vaatimusten 1 kohtaan siltä osin, kuin kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ”takaamaan sen, että tekijät voivat vapaasti valita sen järjestön, jonka hoidettavaksi ne antavat teoksiinsa liittyvät asiat”, ja ”takaamaan näitä oikeuksia hoitaville yrityksille tasapuoliset mahdollisuudet päästä markkinoille” sekä ”suojelemaan näitä yrityksiä sävellysteosten tekijän-oikeuksien alalla toimivien monopolien harjoittamalta määräävän markkina-aseman väärinkäytöltä”, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, ettei sillä vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ole valtaa asettaa kieltoja yhteisön toimielimille, jäsenvaltioille eikä luonnollisille tai oikeushenkilöille (ks. em. asia Koelmann v. komissio, määräyksen 18 kohta ja asia T-102/92, Viho v. komissio, tuomio 12.1.1995, Kok. 1995, s. II-17, 28 kohta). Tämän vuoksi kantajan kanteensa 1 kohdassa esittämiä vaatimuksia ei voida tutkia näiltä osin.
- 30 Toiseksi mitä tulee kantajan vaatimusten 2 kohdassa esitettyihin vaatimuksiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että niiden tutkiminen ei kuulu sen toimivaltaan ja että ne on jätettävä tästä syystä tutkimatta. Yhteisöjen tuomioistuint met eivät ole toimivaltaisia ensinnäkään lausumaan luonnollisen tai oikeushenkilön aloitteesta jäsenvaltion tai luonnollisen taikka oikeushenkilön menettelyn yhteen-sopivuudesta perustamissopimuksen määräysten kanssa eivätkä toisaalta kumoamaan kokonaan tai osittain luonnollisten tai oikeushenkilöiden välisiä sopimuksia (ks. em. asia Koelmann v. komissio, määräyksen 18 kohta).

- 31 Kolmanneksi mitä tulee kantajan vaatimusten 3 kohtaan, jossa se kehottaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ”lausumaan niistä muista seikoista, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin harkitsee merkittäviksi”, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei tällaisesta pyynnöstä ilmene sen kohdetta ja ettei se näin ollen täytä niitä selkeysvaatimuksia, jotka on asetettu EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi.
- 32 Edellä lausutusta seuraa, että kaikki muut kantajan esittämät vaatimukset, paitsi 1 kohdan ensimmäisessä osassa esitetty vaatimus sen komission päätöksen kumoamisesta, jolla komissio hylkäsi kantajan tekemän valituksen, ja vaatimus kantajalle aiheutuneeksi väitetyn vahingon korvaamisesta on jätettävä tutkimatta.
- 33 Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että kanne on heikosti jäsennelty, melko epäselvästi laadittu ja että niitä perusteita, joihin kantaja vetoaa kumoamis- ja vahingonkorvausvaatimustensa tueksi, ei sellaisinaan ole riittävästi yksilöity. Näistä muodollisista puutteista huolimatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että kanne sisältää riittävästi tietoja, jotta komissio voi ottaa kantaa pääasiaan ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi suorittaa valvontatehtävänsä (asia 281/82, Unifrex v. komissio ja neuvosto, tuomio 12.4.1984, Kok. 1984, s. 1969, 15 kohta), ja että kanne tämän vuoksi täyttää sille tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut vaatimukset.
- 34 Tämän vuoksi kumoamista ja vahingonkorvausta koskevat vaatimukset otetaan tutkittaviksi.

Pääasia

- 35 Ottaen huomioon edellisissä kohdissa esitetyt huomautukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kumoamisvaatimuksia on perusteltu tosiasiallisesti neljällä perusteella. Ensimmäisessä perusteessa on kysymys siitä, että komissio olisi rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohtaa, kun se viittasi tästä

määräyksestä ilmeneviin poikkeuslupan myöntämisen edellytyksiin perustellakseen kantajan valituksen hylkäämistä siltä osin, kuin siinä oli kysymys tyyppisopimuksista, vaikka komissio ei ollut etukäteen tehnyt näitä sopimuksia koskevaa poikkeuslupapäätöstä. Toinen peruste koostuu kahdesta osasta. Tämän perusteen ensimmäisessä osassa on kysymys siitä, että komissio — perustaessaan virheellisesti kantajan valituksen hylkäämisen siihen toteamukseen, että tyyppisopimukset täyttivät kaikki perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa asetetut edellytykset — olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen. Tämän perusteen toisessa osassa komissiota moititaan siitä, että se ei ollut katsonut Buman rikkoneen perustamissopimuksen 86 artiklaa tekemällä tyyppisopimukset ja, että se ei ollut pitänyt tarpeellisenä tutkia 86 artiklan perusteella Alankomaiden valtion toimenpiteiden yhdenmukaisuutta perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan kanssa. Kolmannessa perusteessa on kysymys siitä, että komissio olisi rikkonut perustamissopimuksen 155 artiklaa ja asetuksen N:o 17 3 artiklaa siten, että komissio — katsottuaan, ettei kantajan valituksella ollut tässä suhteessa riittävää merkitystä yhteisön kannalta — ei ollut aloittanut tutkimuksia selvittääkseen Buman sävellysteosten tekijöiden kanssa tekemien käyttöoikeussopimusten yhteensopivuuden yhteisön oikeuden kanssa. Neljäs peruste koskee sitä, että komissio on laiminlyönyt perusteluvollisuutensa, kun se on hylätessään valituksen jättänyt mainitsematta ne syyt, joiden vuoksi Buman menettely jäseniään kohtaan oli ollut sellaista, ettei ollut perusteltua tutkia, rikottiinko tällä menettelyllä perustamissopimuksen 86 artiklaa. Vahingonkorvausvaatimukset perustetaan siihen, että komissio olisi loukannut hyvän hallinnon periaatetta, mistä oli aiheutunut se, että kantajan oli lopetettava valokuvausliikkeensä pitäminen, jossa hän oli toiminut välittäjänä valokuvateoksien tekijänoikeuksien alalla.

Kumoamista koskevat perusteet

Ensimmäinen peruste: perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan rikkominen

— Asianosaisten esittämät perustelut

- ³⁶ Kantaja katsoo, että komissio on rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohtaa hylätessään kantajan valituksen sillä perusteella, että tyyppisopimukset täyttivät tässä määräyksessä mainitut poikkeuslupan edellytykset, tekemättä kuitenkaan niitä koskevia poikkeuslupapäätöksiä. Kantaja katsoo, että oikeusvarmuuteen liittyvien syiden vuoksi komissio voi viitata näihin edellytyksiin vasta sen

jälkeen, kun poikkeuslupapäätös on tehty. Tämän vuoksi komissio ei olisi voinut tässä tapauksessa hylätä valitusta sillä perusteella, että perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohta soveltui kyseisiin sopimuksiin.

- 37 Komissio vastaa, että sillä on oikeus hylätä valitus ilman, että sillä olisi velvollisuutta tehdä etukäteen sellaisia valituksen kohteena olevia sopimuksia koskeva poikkeuslupapäätös, jotka näiden sopimusten osapuolet ovat sille ilmoittaneet.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 38 Tällä perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta pyydetään määrittämään, voiko komissio hylätä asetuksen N:o 17 3 artiklan nojalla tehdyn valituksen sillä perusteella, että valituksen kohteena olevat sopimukset ovat kaikin puolin perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa asetettujen edellytysten mukaisia, jotta perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrätystä kiellosta voitaisiin poiketa, vaikka komissio ei ole tehnyt tällaista näiden sopimusten osapuolille — jotka ovat ilmoittaneet komissiolle nämä sopimukset — osoitettua päätöstä ja vaikka komissio ei ole lausunut lopullisesti siitä, loukkaavatko nämä sopimukset perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

- 39 Aluksi on muistutettava, että silloin kun komissiolle on asetuksen N:o 17 3 artiklan perusteella tehty valitus, sillä on velvollisuus tutkia huolellisesti valittajan sen tietoon saattamat tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotta se voisi arvioida, voidaanko näiden seikkojen perusteella päätellä sellaisen menettelyn olemassaolo, joka on omiaan vääristämään kilpailua yhteismarkkinoilla ja vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (asia T-24/90, *Automec v. komissio*, nk. *Automec II*, tuomio 18.9.1992, Kok. 1992, s. II-2223, 79 kohta). Samoin yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että asetuksen N:o 17 3 artiklassa ei anneta siinä tarkoitettua valituksen esittäjälle oikeutta saada perustamissopimuksen 189 artiklassa tarkoitettua komission päätöstä siitä, onko perustamissopimuksen 85 artiklaa rikottu (asia 125/78, *Gema v. komissio*, tuomio 18.10.1979, Kok. 1979, s. 3173, 17 kohta; asia T-114/92, *BEMIM v. komissio*, tuomio 24.1.1995, Kok. 1995, s. II-147, 62 kohta).

40 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tästä oikeuskäytännöstä käyvän ilmi, että silloin kun komissio hylkää valituksen, sen on perusteltava, miksi se ei aloita perustamissopimuksen 85 artiklan rikkomista koskevaa menettelyä valittajan komission tietoon saattamien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella. Näin menetellessään komissio voi tutkia valituksen kohteena olevia sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja kokonaisuudessaan 85 artiklan perusteella ja esittää ne syyt, joiden vuoksi se katsoo, että — vaikka nämä sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat ovat 85 artiklan 1 kohdan vastaisia — tätä viimeksi mainittua määräystä ei silti 85 artiklan 3 kohdan nojalla sovelleta näihin sopimuksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin ja ettei siitä valituksen huolellisen tutkimisen jälkeen näytä siltä, että sen olisi ryhdyttävä kantajan vaatimaan menettelyyn. Komissiolla oli tämän vuoksi tässä tapauksessa oikeus perustella valituksen hylkäävää päätöstään esittämällä ne syyt, joiden vuoksi se katsoi valittajan sen tietoon saattamien tosiseikkojen ja oikeustosiasioiden perusteella, että tyyppisopimukset täyttivät 85 artiklan 3 kohdan edellytykset, tekemättä ensin näitä sopimuksia koskevaa, sopimusosapuolille osoitettua poikkeuslupapäätöstä tai lausumatta lopullisesti näiden sopimusten yhteensopivuudesta 85 artiklan 1 kohdan kanssa.

41 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että tällaisessa valituksen hylkäävässä päätöksessä, jossa ei lausuta lopullisesti siitä, onko 85 artiklan 1 kohtaa rikottu, ja jossa ei myönnetä 85 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua poikkeuslupaa, komissio vain arvioi kysymyksessä olevia sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja. Tästä syystä tällä arvioinnilla on sama oikeudellinen merkitys kuin ”mukavuuskirjeillä”, kuten komissio on suullisessa käsittelyssä myöntänyt (ks. yhdistetyt asiat 253/78 ja 1/79—3/79, Giry ja Guerlain ym., tuomio 10.7.1980, Kok. 1980, s. 2327, 13 kohta; asia 37/79, Marty, tuomio 10.7.1980, Kok. 1980, s. 2481, 10 kohta ja asia 99/79, Lancôme ja Cosparfrance, tuomio 10.7.1980, Kok. 1980, s. 2511, 11 kohta).

42 Tästä seuraa, että arviot, jotka on esitetty päätöksessä, jolla komissio hylkää sellaisen valituksen, kuin mistä tässä asiassa on kysymys, eivät estä kansallista tuomioistuinta — tiedossaan olevat seikat huomioon ottaen — täysin oikeusvaikutuksin julistamasta perustamissopimuksen 85 artiklan 2 kohdan perusteella mitättömiksi niitä sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joiden yhdenmukaisuudesta 85 artiklan 1 kohdan kanssa valittaja on pyytänyt lausumaan. Tähän päätelmään ei vaikuta se, että komission esittämät arvioinnit eivät ole sisältäneet ”mukavuuskirjeeseen” vaan kannekelpoiseen toimeen, koska siihenkään ei sisälly

lopullista kannanottoa siitä, onko 85 artiklan 1 kohtaa rikottu, eikä 85 artiklan 3 kohdan mukaista ja asetuksessa N:o 17 määritellyillä edellytyksillä myönnettävää poikkeuslupaa.

- 43 On lisäksi muistutettava, että komission arvioissaan esittämät seikat ovat sellaisia tosiasiatietoja, jotka kansalliset tuomioistuimet voivat ottaa huomioon tutkiessaan kysymyksessä olevien sopimusten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen yhteensopivuutta edellä mainittujen määräysten kanssa (ks. em. yhdistetyt asiat *Giry ja Guerlain* ym., tuomion 13 kohta), turvautuen tarvittaessa komission apuun (asia C-234/89, *Delimitis*, tuomio 28.2.1991, Kok. 1991, s. I-935, 43—55 kohta). Tässä tapauksessa tällaisiin tosiasiatietoihin kuuluu tarkalleen ottaen se komission arvio, jonka mukaan ”etukäteen ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että kaapelilähetystoimintaa koskevien sopimusten tavoitteena tai seurauksena on kilpailun rajoittaminen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tavoin” (ks. riidanalaisen päätöksen, 10—12 kohta), vaikka komissio ei vielä ollut käyttänyt sille asetuksen N:o 17 nojalla kuuluvaa yksinomaista toimivaltaa myöntää 85 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu poikkeuslupa, mikä ei vaikuta kansallisen tuomioistuimen valtaan mitätöidä tällainen sopimus.

- 44 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että ensimmäinen peruste on hylättävä.

Toinen peruste: ilmeinen arviointivirhe

— Asianosaisten esittämät perustelut

- 45 Tämän perusteen ensimmäisessä osassa kantaja viittaa siihen, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen sen vuoksi, että se on perustanut valituksen hylkäämisen osittain siihen ajatukseen, että kaapelitelevisio- ja kaapeliradiolähetystoimintaan liittyvät tyyppisopimukset täyttävät joka tapauksessa perustamissopimuksen

85 artiklan 3 kohdassa asetetut edellytykset ja että tästä on ollut seurauksena se, että vaikka nämä sopimukset olisivatkin perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia, voitaisiin tätä sanottua artiklaa olla soveltamatta. Kantajan mukaan 85 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut edellytykset eivät tässä tapauksessa täyty.

- 46 Tältä osin kantaja katsoo ensiksi, etteivät tyyppisopimukset vaikuta televisio- tai radio-ohjelmien tuotantoa tai jakelua edistävästi. Kantajan mukaan komissio ei ole näyttänyt, että tällaisten yleisten, kaikki asianosaiset kattavien sopimusten tekeminen suosisi televisio- tai radio-ohjelmien tuotantoa ja lisäisi kaapelin välityksellä tapahtuvaa ohjelmien edelleenlähettämistä. Päinvastoin kaapelin välityksellä tapahtuvaa ohjelmien edelleenlähettämistä koskeva tarjonta on vähintään yhtä suurta niissä maissa, joissa tällaisia sopimuksia ei ole tehty.
- 47 Toiseksi kantaja epäilee sitä komission toteamusta — jota tämä ei olisi näyttänyt toteen —, jonka mukaan tällaiset sopimukset laajentaisivat ohjelmatarjontaa ja pienentäisivät sitä vaaraa, että lähetystoiminnassa esiintyisi häiriöitä sen vuoksi, että tekijänoikeuden omistaja tai haltija kieltäytyisi suostumasta sellaisen ohjelman lähettämiseen, johon hänellä on tekijänoikeus. Kantaja pohtii tämän vuoksi sitä, millä tavoin tällaiset sopimukset voisivat jättää kohtuullisen osuuden saatavasta hyödyistä televisionkatsojille tai radionkuuntelijoille, kun tällaisia etuja ei ole lainkaan olemassa.
- 48 Kolmanneksi kantaja arvioi, ettei komissio ole näyttänyt toteen sitä, että tällaisten tyyppisopimusten tekeminen olisi tarpeen, jotta kaikki kysymyksessä olevat tekijänoikeudet voitaisiin taata silloin, kun televisio- ja radio-ohjelmia toisinnetaan kaapelin välityksellä. Kantajan mukaan käytettävissä olisi kaksi muuta vaihtoehtoa, jotka rajoittaisivat vähemmän kilpailua. Toinen näistä olisi sellainen, että ensimmäinen lähettäjä maksaisi palkkion tekijälle ennen lähetystä ja siten, että ensin mainittu maksaisi tekijälle lisämaksua siitä kyseisen ohjelman kaapelin välityksellä tapahtuvasta edelleenlähettämisestä, jonka tekijä on hyväksynyt. Toisen mukaan tekijänoikeusmaksujen maksaminen taattaisiin automaattisen merkintäjärjestelmän avulla, joka rekisteröisi kaikki toisinnettut lähetykset elektronisen, kooditetun signaalin perusteella.

49 Neljänneksi ja lopuksi kantaja viittaa siihen, että tyyppisopimuksiin sisältyvät yksinoikeuden myöntävät sopimusehdot poistavat kilpailua koska niiden vaikutuksesta ainoastaan näissä sopimuksissa osapuolina olevat tekijänoikeuksien haltijat voivat antaa luvan kaapelitelevisio- ja kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittaville yrityksille edelleenlähettää sellaisia televisio- tai radio-ohjelmia, joihin sisältyy tekijänoikeuksin suojattuja osia. Itse asiassa niillä tyyppisopimuksilla annetaan yleisluontoinen lupa edelleenlähettää kaapelin välityksellä ohjelmia sopimuksissa osapuolina olevilla televisiokanavilla ja radioasemilla, ja ne kattavat samalla sekä tyyppisopimusten osapuolina olevien oikeudenhaltijoiden tekijänoikeudet että sellaisten muiden oikeudenomistajien ja -haltijoiden tekijänoikeudet, jotka eivät ole tyyppisopimusten osapuolia. Tämä vaikuttaa kilpailunvastaisesti sen vuoksi, että sellaisten muiden välittäjien, jotka haluaisivat myötävaikuttaa niiden tekijänoikeuksien omistajien ja haltijoiden oikeuksien järjestämiseen, joiden ohjelmia on toisinnettu kaapelin välityksellä mutta jotka eivät ole sopimusosapuolia, olisi mahdollonta päästä markkinoille. Tätä kilpailuvastaista vaikutusta vahvistaa vielä se seikka, ettei tyyppisopimuksissa osapuolena oleva televisiokanava tai radioasema voi enää tehdä sellaista kaapelin välityksellä tapahtuvaa edelleenlähettämistä koskevaa sopimusta, joka ei ole tyyppisopimuksen mukainen kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavan yrityksen kanssa. Sitä paitsi Buman lakiin perustuva monopoliasema — siltä osin, kuin sen tehtävänä on välittäjänä taata sävellysteosten tekijänoikeuksia koskevien säännösten soveltaminen — vaikuttaa samalla tavoin kilpailua vähentävästi kyseisten, muita kuin sävellysteoksia koskevien sopimusten välityksellä siten, että tämä monopoliasema takaa aina Buman väliintulon heti silloin, kun kaapelin välityksellä toisinnettu ohjelma sisältää jonkin sävellysteoksen, ja estää näin televisiokanavan tai radioaseman ja kaapelilähetystoimintaa harjoittavan yrityksen väliset sellaiset itsenäiset neuvottelut, joissa Buma ei ole mukana.

50 Tämän perusteen toisessa osassa kantaja viittaa siihen, että komissio on riidanalaista päätöstä tehdessään tehnyt ilmeisen arviointivirheen sekä siltä osin, kuin päätöksessä on kysymys siitä, että Buma on rikkonut perustamissopimuksen 86 artiklaa tekemällä tyyppisopimuksia, että siltä osin, kuin siinä on kysymys siitä, että Alankomaiden valtio on rikkonut perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohtaa tulkittuna yhdessä perustamissopimuksen 86 artiklan kanssa. Itse asiassa jo riidanalaisesta päätöksestä, jossa komissio ei katsonut tarpeelliseksi omasta aloitteestaan tutkia tällaisia valituksia, käy kantajan mukaan ilmi, että komissio on jättänyt toteamatta yhtäältä, että Buma on käyttänyt väärin määräävää markkina-asemaansa välittäjänä sävellysteosten tekijänoikeuksia koskevilla markkinoilla saavuttaakseen saman aseman niihin liittyvillä markkinoilla ja toisaalta että Alankomaiden hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka eivät sovi yhteen perustamissopimuksen 90 artiklan

1 kohdan kanssa. Tekemällä samanaikaisesti televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähettämistä kaapelin välityksellä koskevat tyyppisopimukset Buma on näin suositunut ensin mainittuja ohjelmia, jotka tekijänoikeuksia koskevien säännösten mukaan ovat sille kannattavampia sen vuoksi, ettei se peri korvauksia ainoastaan sävellysteoksista vaan kaikkiin luokkiin kuuluvista tekijänoikeuksista ja jättää perimättä sellaisten radio-ohjelmien edelleenlähettämistä maksettavat korvaukset, joiden kaapelin välityksellä tapahtuvasta edelleenlähettämisestä ainoastaan Buma voi tehdä sopimuksen lakiin perustuvan monopoliasemansa perusteella.

51 Komissio kiistää tämän perusteen ensimmäisen osassa esitetyn väitteen siitä, ettei perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa asetetut edellytykset olisi tässä tapauksessa täyttyneet. Komission mukaan riidanalainen päätös on oikein perusteltu. Se ei ymmärrä sitä, millä tavalla voitaisiin kiistää se, että kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa koskeva kollektiivisopimus aiheuttaa toisinnettujen ohjelmien määrän lisääntymisen tai takaa edelleenlähettämisen jatkumisen ilman sellaisia keskeytyksiä tai häiriöitä, jotka aiheutuvat siitä, että omistaja tai haltija kieltäytyvät antamasta suostumustaan.

52 Kantajan esittämien kahden muun menetelmän osalta komissio huomauttaa, että niillä ei aseteta kyseenalaiseksi kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa koskevien kollektiivisopimusten tekemisen tärkeyttä, koska ne eivät ole tosiasiallisia vaihtoehtoja. Tämän vuoksi vaihtoehdossa, jonka mukaan palkkio maksettaisiin ennen lähettämistä ei oteta huomioon niitä ongelmia, joita usein syntyy tekijänoikeuksien omistajien ja haltijoiden sekä kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavien yritysten välillä. Kuten myös väliintulija korostaa, merkintäjärjestelmä puolestaan tarjoaisi ratkaisun vain edelleenlähettämisen perusteella maksettavien korvausten määrittämiselle, mutta se ei ratkaisisi etukäteen annettavan suostumuksen aiheuttamia ongelmia. Tämä viimeksi mainittu mahdollisuus olisi sitä paitsi käyttökelpoinen vain silloin, kun on kysymys sävellysteosten edelleenlähettämisestä, mutta sitä ei voitaisi soveltaa esimerkiksi valokuvateosten kaapelia pitkin tapahtuvaan edelleenlähettämiseen.

53 Mitä tulee kantajan esittämään väitteeseen, jonka mukaan tyyppisopimukset vähentäisivät kilpailua Buman määräävän välittäjänäseman vuoksi, komissio korostaa, että ne kilpailuvastaiset vaikutukset, joihin kantaja viittaa, aiheutuvat pääasiallisesti Buman lakiin perustuvasta monopoliasemasta — josta ei ollut valitettu —, eivätkä itse tyyppisopimuksista. Komissio huomauttaa sitä paitsi, että Buman lakiin perustuva monopoliasema koskee ainoastaan sävellysteosten lähetystoimintaa eikä

Bumalla ole tällaista samankaltaista kilpailuasemaa muuntyyppisten lähetysten osalta. Mitä taas tulee kantajan esittämään arvosteluun siitä, että kaikille oikeudenhaltijoille kuuluva yksinomainen oikeus antaa suostumus kaapelin välityksellä tapahtuvaan edelleenlähettämiseen vahvistaa sopimuksen kilpailunvastaisia vaikutuksia, komissio huomauttaa, ettei se, että jokin elin on saanut kaikki oikeudet tai edustaa kaikkia tekijänoikeuksien omistajia, aiheuta sitä, ettei tämä elin voisi enää tehdä erillistä sopimusta kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavan yrityksen kanssa.

54 Tämän perusteen toisen osan osalta komissio toteaa, että vakuuttavan näytön puuttuessa se ei ymmärrä sitä, miten Buma voisi käyttää väärin sitä määräävää markkina-asemaa, joka sillä on lakiin perustuvan välittäjämonopoliasemansa vuoksi sävellysteoksien tekijänoikeuksia koskevilla markkinoilla, ulottaakseen määräävän markkina-asemansa valokuvateoksien tekijänoikeuksia koskeville markkinoille. Itse asiassa Buma perii valokuvateosten kaapelia pitkin tapahtuvasta edelleenlähettämisestä maksettavat korvaukset Burapon lukuun, joka on järjestö, jolla on oma hallinto ja joka jakaa tämän jälkeen saadut summat eri valokuvaajien kesken.

55 Mitä tulee valituksen siihen osaan, joka koskee Alankomaiden valtion menettelyä, komissio huomauttaa, että valitus oli tehty asetuksen N:o 17 perusteella Bumaa ja muita tyyppisopimuksen osapuolina olleita vastaan eikä perustamissopimuksen 169 artiklan tai 90 artiklan 3 kohdan perusteella Alankomaiden valtiota vastaan. Mikäli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoisi, että valitus on tosiasiallisesti tehty Alankomaiden valtiota vastaan, komissio vetoaa toissijaisesti siihen, että se ei ole tehnyt tältä osin minkäänlaista päätöstä, minkä vuoksi tätä kysymystä ei voida tutkia tässä oikeudenkäynnissä.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen arviointi asiasta

56 Aluksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa siitä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun komissio on tehnyt päätöksen sille asetuksen

N:o 17 3 artiklan 2 kohdan perusteella tehdyn valituksen käsittelyn päättämisestä suorittamatta varsinaista tutkintaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on harjoittaessaan sille kuuluvaa laillisuusvalvontaa tarkistettava, että riidanalainen päätös ei perustu aineellisesti epätarkkoihin tosiasioihin, ettei sitä rasita mikään oikeudellinen virhe eikä ilmeinen arviointivirhe tai ettei sitä tehtäessä ole syyllistetty harkintavallan väärinkäyttöön (asia T-37/92, BEUC ja NCC v. komissio, tuomio 18.5.1994, Kok. 1994, s. II-285, 45 kohta).

57 Tämän perusteen ensimmäisen osan suhteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa ensinnäkin komission todenneen riidanalaisen päätöksen 14 kohdassa, että ”luvan antamista radio- ja televisio-ohjelmien lähettämiseen koskeva kollektiivinen ja yhdenmukainen sopimus on paras ja tehokkain tapa taata näiden ohjelmien lainmukainen lähettäminen kaapelin välityksellä silloin, kun luvan myöntäminen ja sen nojalla tapahtuva lähettäminen koskevat useita oikeudenhaltijoita ja kaapelitoiminnan harjoittajia. Kun otetaan huomioon se, että tämä kollektiivisopimus koskee niin kansallisia kuin ulkomaisiakin ohjelmienlähettäjiä, on todettava, että se parantaa radio- ja televisio-ohjelmien lähettämisen edellytyksiä yhteismarkkinoilla”. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja on kiistänyt tämän viittauksen korostaen sitä, että televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähettäminen kaapelin välityksellä ei ole vähäisempää niissä maissa, joissa ei ole ”radio- ja televisio-ohjelmien lähettämistä koskevaa kollektiivista ja yhdenmukaista sopimusta”, esittämättä vähäisintäkään näyttöä väitteensä tueksi, vaikka komissio on asetuksen N:o 99/63 6 artiklan mukaisesti sille osoittamassaan, 8.10.1992 päivätysssä kirjeessä kehottanut sitä näin tekemään.

58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän vuoksi, ettei kantaja ole näyttänyt, että sitä komission esittämää päätelmää, jonka mukaan tällainen kollektiivinen ja yhdenmukainen sopimus on paras ja tehokkain tapa taata televisio- ja radio-ohjelmien lainmukainen kaapelia pitkin tapahtuva edelleenlähettäminen, rasittaisi ilmeinen arviointivirhe. Tästä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä tätä kantajan esittämää perustelua.

59 Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei ole vastatessaan komission 8.10.1992 päivättyyn kirjeeseen 8.11.1992 tekemillään

huomautuksilla eikä kanteessa tai vastauksessa vastaajan vastineeseen esittänyt mitään sellaista seikkaa, joka olisi omiaan heikentämään sen komission esittämän päätelmän uskottavuutta, jonka mukaan kysymyksessä olevat kaapelitelevisio- ja kaapeliradiolähetystoimintaa koskevat sopimukset auttavat saattamaan kuluttajien saataville suuremman televisio- ja radio-ohjelmatarjonnan ja vähentävät lähes olemattomiin sen riskin, että edelleenlähettämisissä esiintyisi häiriöitä tai katkoksia tekijänoikeusriitojen vuoksi. Tästä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä tätäkään kantajan esittämää perustelua.

- 60 Kolmanneksi, mitä tulee siihen perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa asetettuun edellytykseen, jonka mukaan tyyppisopimuksilla ei voida asettaa asianomaisille yrityksille sellaisia rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä tässä määryksessä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi, on todettava, että kantaja ei ole esittänyt pätevää vaihtoehtoa sille komission esittämälle mielipiteelle, jonka mukaan kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa koskevan kollektiivisen sopimuksen tekeminen oikeudenomistajien ja jokaisen lähetystoimintaa harjoittavan yhtiön välillä on välttämätöntä sen vuoksi, että televisio- ja radio-ohjelmien tehokasta ja laillista edelleenlähettämistä voitaisiin parantaa. Mitä tulee kantajan esittämään ensimmäiseen mahdollisuuteen, jonka mukaan tekijänoikeuksista maksettavat korvaukset suoritettaisiin televisio- ja radio-ohjelmien kaapelia pitkin tapahtuvassa edelleenlähettämisessä ennen näiden ohjelmien lähettämistä, toisin sanoen ensimmäisen lähettäjän ja tekijänoikeuden omistajan välillä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että vaikka oletettaisiinkin, että tällainen järjestely olisi mahdollista toteuttaa kantajan mainitsemalla tavalla, tällaisen järjestelmän käyttöönottoaminen ei kuitenkaan olisi omiaan ehkäisemään niitä ongelmia, joita syntyy sellaisissa ensimmäisen lähettäjän ja kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavan yhtiön välisissä neuvotteluissa, joiden tarkoituksena on sopimuksen tekeminen lähetetyn ohjelman edelleenlähettämiseksi. Sitä paitsi tällainen järjestelmä aiheuttaa sen, että jokaisen kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavan yhtiön ja jokaisen tekijänoikeuksin suojatun teoksen ensimmäisen lähettäjän välillä on välttämätöntä tehdä yksilöllisiä sopimuksia. Koska tällöin saman televisio- tai radio-ohjelman osilla voi olla useita ensimmäisiä lähettäjiä, selvää on, etteivät tällaiset yksilölliset sopimukset voi taata tehokkaalla tavalla kysymyksessä olevien ohjelmien kaapelin välityksellä tapahtuvaa edelleenlähettämistä samalla tavoin kuin kollektiiviset sopimukset.

- 61 Toisen menetelmän — joka perustuu edelleenlähetettyjen ohjelmien automaattiselle rekisteröimiselle — tueksi kantaja esitti komissiolle 6.3.1992 osoittamansa kirjeen liitteenä olleen Broadcast Data Systems -nimisen yhtiön mainoksen, jossa esiteltiin Record Track, AD Track, Radiotrack ja Royalty Track -niminen järjestelmä, jota kuvailtiin seuraavasti:

”A method for instantaneously gathering and reporting data about songs and commercials being broadcast. Broadcast Data Systems offers four airplay monitoring information services for different segments of the music, advertising and radio industries” (Järjestelmä lähetettyjä musiikkikappaleita ja mainoksia koskevien tietojen kokoamiseksi ja tiedottamiseksi välittömästi. Broadcast Data Systems tarjoaa neljä toimintoa, joiden avulla voidaan tarkkailla radioaalloilla tapahtuvaa tiedonkulkua musiikin, mainostamisen ja radiotoiminnan aloilla);

”Record Track lets record companies and associated businesses quickly, easily track songs being played on radio, music TV and cable stations nationwide” (Record Trackin avulla levy-yhtiöt ja yritykset, jotka harjoittavat tähän liittyviä toimintoja, voivat nopeasti ja helposti seurata kaikkialla maassa, mitä musiikkikappaleita radiossa, musiikkitelevisiossa ja kaapeliasevilla soitetään);

”Royalty Track allows performing rights societies to expand substantially their ability to monitor the on-air use of copyrighted music” (Royalty Trackin avulla tekijänoikeusjärjestöt voivat laajentaa mahdollisuuksiaan tarkkailla tekijänoikeuksien suojattujen sävellysteosten käyttöä lähetyksissä).

- 62 Tämän yksinkertaisen mainoksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta näyttää siltä, että kantajan esittämä järjestelmä soveltuu ainoastaan kuul-tavissa olevien signaalien lähettämisen rekisteröintiin. Tällainen järjestelmä ei sitä vastoin näytä soveltuvan sellaisten nähtävissä olevien signaalien, kuten kuvien tai

kantajaa erityisesti kiinnostavien valokuvateosten lähettämisen rekisteröintiin. Tätä järjestelmää ei tämän vuoksi voida pitää pätevänä vaihtoehtona kollektiivisopimukselle.

- 63 Tästä seuraa, ettei kantaja ole näyttänyt toteen sitä, että komission tältä osin esittämiä päätelmiä rasittaisi ilmeinen arviointivirhe.
- 64 Neljänneksi, mitä tulee 85 artiklan 3 kohdan viimeiseen edellytykseen, jonka mukaan kysymyksessä olevat sopimukset eivät saa poistaa kilpailua markkinoiden merkittävältä osalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä vedonnut siihen, että tyyppisopimukset ”tarjoavat kaapelitoiminnan harjoittajille mahdollisuuden yhden ainoan sopimuksen avulla saada sellainen käyttöoikeus, joka kattaa kaikki oikeudenomistajien ja näiden edustamien kolmansien henkilöiden tekijänoikeudet”. Komissio jatkaa toteamalla, ”että nämä tyyppisopimukset eivät sulje pois sitä, että kaapelitoiminnan harjoittajat tekevät yksilöllisiä sopimuksia omistajien kanssa halutessaan esimerkiksi tarjota lähetyksissään valikoidumpia lähettäjiä” (riidanalaisen päätöksen 17 kohta).
- 65 Tässä suhteessa on ensin korostettava, että komissio ei ole väittänyt, että tyyppisopimusten osapuolina olevien oikeudenomistajien antama suostumus siihen, että heidän teoksiaan saadaan edelleenlähettää kaapeliteitse, tarkoittaisi samalla sitä, että ne oikeudenomistajat tai -haltijat, jotka eivät ole tyyppisopimusten osapuolia taikka niissä edustettuina, olisivat antaneet tähän suostumuksensa.
- 66 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän vuoksi, että komission arvio ei tarkoita sitä, että sellaisilla tekijänoikeuksien alueella toimivilla välittäjillä, jotka eivät ole tyyppisopimusten osapuolia tai edustettuina niissä, ei olisi oikeutta tehdä erityisiä sopimuksia kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavien yhtiöitten kanssa sellaisista tekijänoikeuskorvausten suorituksista, jotka on maksettava niiden teosten edelleenlähettämisestä, joista välittäjät perivät korvaukset. Tästä

aiheutuu, että kantajan esittämällä perustelulla ei ole vaikutusta tältä osin, sillä se perustuu komission riidanalaisessa päätöksessä esittämän arvion epätarkkaan erittelyyn.

- 67 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa sitten, että televisio-ohjelmia koskevan tyyppisopimuksen johdannossa esiintyvällä sopimusehdolla, jota kantaja luonnehti ”sopimusedoksi, jolla annetaan yksinoikeus”, viitataan todellisuudessa oikeudenhaltijoille kuuluvaan yksinomaiseen oikeuteen suostua suojeltujen teosten kaapelia pitkin tapahtuvaan edelleenlähettämiseen. Tässä suhteessa kantaja käsittää väärin tämän sopimusedon ulottuvuuden ja luonteen antaessaan sille sellaisen oikeuksia perustavan sopimuslausekkeen ominaisuuden, jota sillä ei ole. Itse asiassa tässä sopimuslausekkeessa, johon kantaja viittaa, tyyppisopimuksen osapuolina olevat oikeudenhaltijat ainoastaan vakuuttavat toisille tyyppisopimuksen osapuolille, että heillä on sovellettavan lainsäädännön perusteella yksinoikeus, jotta nämä tyyppisopimuksen muut osapuolet tekisivät sopimuksen heidän kanssaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa muutoin, että se oikeudenhaltijoiden tämän tyyppisopimuksen 6 artiklassa hyväksymä sitoumus, jossa oikeudenhaltijat ottavat kantaakseen kaiken sen taloudellisen vastuun, joka voi aiheutua tyyppisopimusten ulkopuolella olevien tekijänoikeuksien omistajien tai haltijoiden niiden lukuun suojattujen teosten edelleenlähettämisen vuoksi esittämistä vaatimuksista, on perusteltua ainoastaan siitä syystä, jonka tyyppisopimuksen osapuolina olleet oikeudenomistajat ilmaisevat sopimuksen johdantoon otetussa lausekkeessa, johon kantaja viittaa. Tämän vuoksi on korostettava, että tällä johdannossa olevalla, yksinoikeutta koskevalla lausekkeella ei ainakaan periaatteellisesti kielletä näitä oikeudenhaltijoita tekemästä muita kuin tyyppisopimuksia ja että tällä lausekkeella tarkoitetaan myös heidän ohjelmiensa kaapelia pitkin tapahtuvaa edelleenlähettämistä tarpeen vaatiessa markkinoilla olevien muiden välittäjien ja, mahdollisesti, samaan aikaan Buman — sillä olevan laillisen monopoliaseman vuoksi — avustuksella silloin, kun kysymys on sävellysteosten edelleenlähettamisestä. Se, että tyyppisopimukseen sisältyy tällainen lauseke, tai se, että tämä laillinen monopoliasema on olemassa, ei vaikuta siihen komission tekemään arviointiin, jonka mukaan kyseinen tyyppisopimus on perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa asetetun viimeisen edellytyksen mukainen. Tässäkään suhteessa kantaja ei ole näyttänyt toteen, että komissio olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen riidanalaisessa päätöksessä.
- 68 Edellä olevan vuoksi ja siksi, ettei kantaja ole näyttänyt toteen sitä, että komissio olisi perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdasta ilmevien edellytysten täyttymistä arvioidessaan tehnyt ilmeisen arviointivirheen, toisen perusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

69 Mitä tulee tämän perusteen toiseen osaan, jonka mukaan Buma olisi syyllistynyt määrävän markkina-asemansa väärinkäyttöön sävellysteosten tekijänoikeuksia koskevilla markkinoilla saavuttaakseen tähän liittyvillä markkinoilla samankaltaisen aseman, riidanalaisesta päätöksestä käy ilmi, että komissio on omasta aloitteestaan kieltäytynyt tutkimasta, oliko Buma rikkonut perustamissopimuksen 86 artiklaa, koska kantaja ei ollut esittänyt konkreettisia ja täsmällisiä todisteita (riidanalaisen päätöksen 20 ja 21 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien katsoo, että ottaen huomioon kantajan valituksen sisällön (valituksen 46 kohta), sen 6.3.1992 päivätty täydennys ja kantajan 8.11.1992 esittämät huomautukset (näiden huomautusten 11 kohta), jotka se esitti vastauksena komission 8.10.1992 päivättyyn kirjeeseen (tämän kirjeen 19 kohta), tämä komission esittämä arviointi ei ole seurausta ilmeisestä arviointivirheestä. Itse asiassa ainoa kantajan melko käsitteellisesti esittämä todiste on se, että se väittää, että sellaisella kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavalla yhtiöllä, joka on tehnyt radio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevan tyypisopimuksen, ei ole velvollisuutta maksaa korvauksia Bumalle näiden ohjelmien edelleenlähettämistä, jos se tekee samanaikaisesti televisio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevan tyypisopimuksen. Tällainen perustelu ei ole kuitenkaan hyväksyttävissä. Ottaen huomioon radio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevan tyypisopimuksen 8 artiklan 3 kohdan (jossa määrätään, että siinä tapauksessa, että kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittava yhtiö tekee samanaikaisesti sekä radio-ohjelmien että televisio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevat sopimukset, tämän viimeksi mainitun perusteella maksettava korvaus sisältää ensin mainitun perusteella suoritettavat korvaukset) ja televisio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevan tyypisopimuksen 9 artiklan (jossa määritellään sen korvauksen laskutapa, joka kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittavan yhtiön on suoritettava vastineeksi sille myönnetystä televisio-ohjelmien edelleenlähettämisluvasta) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että — kuten väliintulija on väliintulokirjelmänsä 39 kohdassa huomauttanut — silloin kun kaapelitelevisio- tai kaapeliradiolähetystoimintaa harjoittava yhtiö on samalla kertaa tehnyt sekä radio-ohjelmien että televisio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevat sopimukset, sisältyy siihen korvaukseen, joka suoritetaan viimeksi mainitun sopimuksen 9 artiklan nojalla televisio-ohjelman edelleenlähettämistä, myös radio-ohjelman edelleenlähettämistä suoritettava korvaus. Toiseksi on huomattava, että televisio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskevan tyypisopimuksen 10 artiklan 7 kohdan perusteella oikeudenomistajilla on ”yksinomainen valta” jakaa niiden asiamiesten — tässä tapauksessa Buman — näin perimät korvaukset. Tästä seuraa, että se osa näistä korvauksista, joka liittyy radio-ohjelmien edelleenlähettämiseen, voidaan tätä jakoa toimitettaessa maksaa näiden radio-ohjelmien oikeudenhaltijoille. Tämän vuoksi sitä kantajan tekemää viittausta, jonka mukaan radio-ohjelmat tarjotaan ilmaiseksi siinä tapauksessa, että myöskin televisio-ohjelmien edelleenlähettämistä koskeva sopimus on tehty, ei voida pitää perusteltuna. Tähän päätelmään eivät vaikuta ne epävarmat laskelmat, jotka kantaja on esittänyt väliintulokirjelmänsä vuoksi

esittämiensä huomautusten yhteydessä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim ei myöskään ole voinut tältä osin saada haluamiaan täsmennyksiä kantajan asianajajalta suullisessa käsittelyssä (ks. edellä 18 kohta).

70 Lopuksi siltä osin, kuin tässä valituksen osassa on kysymys Alankomaiden valtion toimenpiteistä sen myönnettyä nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa Bumalle lakiin perustuvan monopoliaseman sävellysteosten tekijöiden edustajana, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim korostaa sitä, että sen seikan määrittäminen, perustuiko komissiolle tehty valitus yksinomaan asetuksen N:o 17 3 artiklaan vai sisälsikö se myöskin Alankomaiden valtiota kohtaan esitettyjä moitteita, joiden perusteella komissiota kehoitettiin aloittamaan perustamissopimuksen 169 artiklan mukainen menettely tai käyttämään sille perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdassa annettua toimivaltaa, ei ole tarpeen.

71 Itse asiassa vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission ei voida edellyttää ryhtyvän perustamissopimuksen 169 artiklan mukaiseen menettelyyn eivätkä yksityiset voi vaatia, että se tätä arviointivaltaa käyttäessään omaksuisi jonkin tietyn käsityksen. Henkilöillä, jotka ovat tehneet valituksen, ei ole mahdollisuutta perustamissopimuksen 169 artiklan mukaiseen menettelyyn vedoten saattaa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi kannetta, joka on nostettu sellaista komission tekemää päätöstä vastaan, jolla komissio on päättänyt tämän valituksen käsittelyn (ks. asia 247/87, *Star Fruit v. komissio*, tuomio 14.2.1989, Kok. 1989, s. 291, 10—14 kohta, ja asia T-84/94, *Bilanzbuchhalter v. komissio*, määräys 23.1.1995, Kok. 1995, s. II-101, 23 kohta). Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun komissio arvioi valtion toimenpiteiden yhdenmukaisuutta perustamissopimuksen määräysten kanssa 90 artiklan 3 kohdan perusteella, sillä ei ole velvollisuutta ryhtyä toimenpiteisiin (asia T-32/93, *Ladbroke Racing v. komissio*, tuomio 27.10.1994, Kok. 1994, s. II-1015, 36—38 kohta, ja cm. asia *Bilanzbuchhalter v. komissio*, määräyksen 31 kohta). Tästä seuraa, että sellaisilla luonnollisilla tai oikeushenkilöillä, jotka pyytävät komissiota ryhtymään toimenpiteisiin perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan perusteella, ei ole oikeutta nostaa kannetta sitä komission tekemää päätöstä vastaan, jolla se on päättänyt olla käyttämättä tätä oikeuttaan.

- 72 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tämän vuoksi, että kantaja ei voi nostaa kannetta siitä, että komissio on kieltäytynyt ryhtymästä 169 artiklan mukaisiin toimenpiteisiin tai kieltäytynyt antamasta direktiiviä tai tekemästä päätöstä perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan perusteella. Tämän vuoksi sillä kysymyksellä, kuuluiko valitus asetuksen N:o 17 soveltamisalaan, ja mahdollisesti sillä, oliko komissiolla oikeus kieltäytyä tutkimasta Alankomaiden valtion asemaa tässä asiassa, ei ole merkitystä.
- 73 Tämän vuoksi toisen perusteen toinen osa on samoin hylättävä.
- 74 Edellä esitetystä seikoista kokonaisuudessaan aiheutuu, että toinen peruste on hylättävä.

Kolmas peruste: perustamissopimuksen 155 artiklan ja asetuksen N:o 17 3 artiklan rikkominen

— Asianosaisten esittämät perustelut

- 75 Kantaja arvioi, että siltä osin, kuin valituksessa oli kysymys Buman jäsenistönsä kanssa tekemästä käyttöoikeussopimuksesta, komissiolla ei olisi ollut oikeutta jättää valitusta tutkimatta vetoamalla siihen, että tällä alueella tapahtuva toiminta ei ollut tärkeää kilpailupoliittiselta kannalta katsoen, eikä myöskään oikeutta osoittaa valittajaa kääntymään kansallisten tuomioistuinten puoleen paitsi siinä tapauksessa, että se olisi tehnyt tämän päätöksen kolmen kuukauden kuluessa valituksen tekemisestä. Mikäli näin olisi tapahtunut, valittajalla olisi vielä ollut mahdollisuus ryhtyä ajamaan asiaansa tehokkaasti kansallisissa tuomioistuimissa ennen määräaikaisten päätymistä. Kantaja korostaa sitä paitsi, että kansallisessa tuomioistuimessa ajettavasta asiasta syntyvät hyvin suuret oikeudenkäyntikulut olisivat estäneet sitä nostamasta kannetta.
- 76 Komissio vastaa, että edellä mainitusta asiassa Automec II annetusta tuomiosta käy ilmi, että komissio voi asettaa käsiteltävänäään olevat asiat tärkeysjärjestykseen

käyttäen perusteena yhteisön intressiä kuitenkin sillä edellytyksellä, että päätöksestä ilmenevät ne syyt, joiden vuoksi kysymyksessä olevaa valitusta ei ole pidetty riittävän tärkeänä. Koska valituksen tämä osa on hylätty sen vuoksi, ettei sillä ole riittävää merkitystä yhteisön edun kannalta — mikä on kysymyksessä olevassa päätöksessä selvitetty selkeästi ja täsmällisesti —, komissio katsoo, että tällä kanneperusteella ei ole mitään merkitystä.

- 77 Komissio kiistää myöskin sen, että taloudelliset ongelmat olisivat sellaisia, että niiden nojalla voitaisiin perustella se, ettei kantaja ole käyttänyt oikeusturvateitä kansallisissa tuomioistuimissa. Mikäli kantajan varat olisivat olleet vähissä, se olisi voinut turvautua maksuttomaan oikeusapuun tai jakaa oikeudenkäynnistä aiheutuvat kulut perustamalla samassa asemassa olevien henkilöiden kanssa oikeustoimikelpoisen yhdistyksen, joka olisi voinut sitten ajaa asiaa edelleen.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 78 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja valittaa tässä perusteessaan siitä, että komissiolla on oikeus määrittää valituksen tärkeysaste, ja että kantaja on asettanut kyseenalaisiksi komission valitusta hylätessä esittämät perustelut vain siltä osin, kuin komissio on perustellut päätöstään sillä, että kantajan oli mahdollista nostaa oikeuksiensa toteuttamiseksi kanne kansallisessa tuomioistuimessa.

- 79 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissiolla on oikeus määrittää sille tehtyjen valitusten tutkimisen tärkeysaste (cm. asia Automec II, tuomion 83 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo sitä paitsi, että kantaja ei ole näytännyt, ettei sillä olisi tosiasiallisesti ollut mahdollisuutta nostaa kannetta kansallisessa tuomioistuimessa Buman väitetystä määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään ole voinut saada tältä osin haluamiaan tarkennuksia kantajan asianajajalta suullisessa käsittelyssä (ks. edellä 18 kohta).

80 Tästä syystä tämä peruste on hylättävä.

Neljäs peruste: perusteluvollisuuden laiminlyönti

— Asianosaisten esittämät perustelut

81 Kantaja arvioi komission laiminlyöneen perusteluvollisuutensa hylätessään kantajan tekemän valituksen mainitsematta niitä syitä, joiden vuoksi se hylkäsi esitetyn väitteen siitä, että Buma käytti väärin määräävää markkina-asemaansa jäseniään kohtaan. Tämä väärinkäyttö oli kantajan mukaan tapahtunut siten, että Buma ei ollut perinyt radio-ohjelmien edelleenlähettämisistä maksettavia korvauksia silloin, kun lähettäjäyhtiön kanssa tehtiin samanaikaisesti kaapelitelevisio- ja kaapeliradiolähetystoimintaa koskevat sopimukset, voidakseen tehdä televisiolähetystoimintaa koskevia sopimuksia (ks. radiolähetystoimintaa koskevan tyyppisopimuksen 8 artiklan 3 kohta), jotka olivat tuottoisampia Buman liiketoiminnan, mutta eivät sen säveltäjäjäsenten kannalta katsoen.

82 Komissio vastaa, ettei tämä vaatimus sisältynyt valitukseen.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

83 Sen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti, jonka mukaan perusteluvollisuudella tarkoitetaan sitä, että yhteisön toimielimen riidanalaisen toimenpiteen perustelut on ilmaistava selkeästi ja yksiselitteisesti siten, että sen syyt selviävät kantajalle, jotta se voisi puolustaa oikeuksiaan ja että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta (asia C-350/88, *Delacre ym. v. komissio*, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-395, 15 kohta), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

katsoo, että komission tässä suhteessa esittämät perustelut ovat riittäviä sen vuoksi, että — kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen perusteen toisesta osasta (ks. edellä 69—73 kohta) ja kolmannesta perusteesta (ks. edellä 78—80 kohta) esittämistä arvioinneista käy ilmi — ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on voinut valvoa komission kantajan valitukseen antaman vastauksen laillisuutta siltä osin, kuin valituksessa oli kysymys siitä, että Buma olisi väitetyin tavoin käyttänyt väärin määräävää markkina-asemaansa.

84 Tämän vuoksi tämä peruste on hylättävä.

Vahingonkorvaus

Asianosaisten esittämät perustelut

Virhe

85 Kantaja väittää, että yhteisön vastuu perustuu virheeseen, jonka komissio on tehnyt loukatessaan hyvän hallinnon periaatetta. Komissio olisi tosiasiallisesti jättänyt tekemättä sellaisen päätöksen, jossa asianomaisille yrityksille olisi julkisesti ja selkeästi ilmoitettu komission toivovan, että muut välittäjät kuin sävellysteosten tekijänoikeuksia hoitavien monopolien vaikutuspiirissä olevat asainhoitoyhtiöt häviäisivät. Sitä paitsi komissio olisi pitänyt kantajalta salassa useiden vuosien ajan, ettei sillä ollut aikomusta tutkia sellaisia yritysten välisiä järjestelyjä, jotka koskivat kaa-pelin välityksellä tapahtuvaa edelleenlähettämistä ja että se olisi kehottanut kantajaa olemaan tekemättä valitusta yrittäen näin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa olla aloittamatta hallinnollista tutkintaa, joka olisi päätynyt myönteiseen päätökseen, vahingoittaen näin kantajan etuja.

86 Komissio katsoo, ettei se ole loukannut hyvän hallinnon periaatetta sikäli kuin tällainen periaate oli olemassa. Vaikka oli totta, että kahdeksan vuotta oli kulunut

kantajan ensimmäisen kirjeen ja komission lopullisen päätöksen välillä, komissio huomauttaa, että tämä päätös tehtiin vain kolme vuotta valituksen tekemisen jälkeen, mitä on tässä tapauksessa pidettävä järkevänä aikana. Se, että kantaja oli tehnyt valituksen niinkin myöhäisessä vaiheessa, voidaan lukea vain kantajan itsensä syyksi, kuten kantajan asianajajan 19.9.1990 päivätystä, komission kilpailuasiain pääosaston johtaja A. C. Overburylle osoitetusta kirjeestä ilmenee.

— Vahinko ja syy-yhteys

- 87 Kantaja arvioi vahingon määräksi 1 500 000 NLG, joka vastaa hänen arvioitua vuosiansiotaan viisinkertaisena, ja korostaa, että tämä vahinko on aiheutunut niiden useiden väsyttävien ja liian kalliitten toimenpiteiden yhteisvaikutuksesta, joihin hänen on täytynyt ryhtyä, sekä siitä, että hänen työtehtävänsä tekijänoikeuden alalla ovat tosiasiaassa vähentyneet. Tämä tilanne oli kantajan mukaan aiheuttanut hänen valokuvausliikkeensä joutumisen selvitystilaan.
- 88 Komissio huomauttaa, että aiheutuneesta vahingosta esitettyä arviota ei ole tuettu minkäänlaisin todistein. Komissio lisää, että tämä vahinko ei ole voinut aiheutua sen menettelystä, koska kantaja ei ole voinut näyttää toteen yrityksensä lopettamisen ja kysymyksessä olevien sopimusten käyttöönoton välistä syy-yhteyttä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 89 Ensiksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on vastuussa vahingosta perustamissopimuksen 215 artiklan toisen alakohdan perusteella ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: vahinko on syntynyt, väitetyn vahingon ja toimielinten moitittavan menettelyn välillä on syy-yhteys, ja tämä

toiminta on yhteisön oikeuden vastaista (ks. asia 4/69, Lütticke v. komissio, tuomio 28.4.1971, Kok. 1971, s. 325, 10 kohta).

90 Tässä tapauksessa on syytä tutkia ensiksi, ovatko kantajan esittämät väitteet siitä, että komissio olisi loukannut hyvän hallinnon periaatetta, perusteltuja.

91 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että kantaja väittää yhtäältä komission laiminlyöneen ilmoittaa selkeästi asianomaisille yrityksille, että se toivoi, että muut välittäjät kuin sävellysteosten tekijänoikeuksia hoitavien monopolien vaikutuspiirissä olevat asainhoitoyhtiöt häviäisivät, ja toisaalta, että komissio olisi salannut sen, ettei sillä ollut aikomustakaan tutkia kaapelin välityksellä tapahtuvaa lähettämistä koskevia sopimuksia samalla kehottaen kantajaa olemaan tekemättä valitusta välttääkseen hallinnollisen tutkimuksen suorittamisen ja mahdollisesti sen, että asiassa olisi tehty myönteinen päätös, kaiken tämän kantajan etujen vastaisesti.

92 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei ole esittänyt vähäisintäkään todistetta näyttäkseen toteen sen, että komissiolla oli väitetyin tavoin tarkoitus saada tekijänoikeuden alalla välittäjinä toimivat yritykset häviämään.

93 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että kantajan komissiota kohtaan esittämä toinen moite ei ole perusteltu. Itse asiassa ensinnäkin kantajan ja komission välisestä kirjeenvaihdosta, sellaisena kuin se on kantajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tämän pyynnöstä jättämien lisäliitteiden D-osassa, käy ilmi, että kantaja tiesi komission lähettäneen mukavuuskirjeen niille asianaosaisille, jotka olivat ilmoittaneet tyypisopimukset komissiolle, jo ennen kuin kantaja 26.10.1990 teki valituksen.

94

Kantaja saattoi kysymyksen ensimmäistä kertaa komission käsiteltäväksi 8.8.1985 päivätyllä kirjellä, jossa hän valittaa ”tekijänoikeusyhtiöiden tosiasiallisesta monopoliasemasta”. Vasta toisessa, 25.8.1985 päivätyssä kirjeessään kantaja mainitsee tyyppisopimukset ilmoittamatta kuitenkaan syytä tälle viittaukselle. Noin neljän vuoden kuluttua, se on 2.6.1989, kantaja mainitsee uudelleen tyyppisopimukset ja ilmoittaa komissiolle nostaneensa kanteen alankomaalaisessa tuomioistuimessa näiden mitätöimiseksi. Komissio vastasi tähän 21.11.1989, että sille ilmoitettujen tyyppisopimusten osapuolille oli lähetty mukavuuskirje 16.6.1986 ja ilmoitti myös, että komission virkamies Bloemendaal tulisi ottamaan yhteyttä kantajaan saadakseen lisätietoja asiasta, jotta tyyppisopimusten silloinen yhteensopivuus yhteisön oikeuden kanssa olisi voitu tarkistaa. Edellä olevasta seuraa, että komissio on tiedottanut kantajalle tyyppisopimusten ilmoittamisesta ja mukavuuskirjeen lähettämisestä kuusi kuukautta sen jälkeen, kun komissio oli saanut sen kantajan lähettämän kirjeen, jonka aiheena ensimmäistä kertaa olivat tyyppisopimukset. On huomautettava, että kantaja ei tuolloin ollut vielä ilmoittanut siitä, että se aikoi tehdä valituksen komissioon asetuksen N:o 17 3 artiklan perusteella, ja että komissio aikoi nimenomaan tutkia lisää kysymyksessä olevia sopimuksia ja ilmoitti tästä kantajalle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän vuoksi, että niillä seikoilla, jotka asianosaiset ovat sille esittäneet, ei ole näytetty toteen sitä, että komissio olisi ehdoin tahdoin salannut kantajalta sen, että se oli lähettänyt sille ilmoitettujen tyyppisopimusten osapuolille mukavuuskirjeen.

95

Komission 22.5.1992 päivätyistä kirjeistä, jossa viitataan sellaiseen kantajan asianajajan 19.9.1990 päivättyyn kirjeeseen, jota ei esitetty tuomioistuimelle, käy ilmi, että kantaja ei vielä tuolloin ollut tehnyt valitusta, koska hän ”eerst door middel van informele contacten de materie dusdaning wenste te bewerken en rangschikken, dat in een klacht geen onnodige ballast zou behoeven te worden meegevoerd” (yritti ensin epävirallisia yhteyksiä käyttäen valmistella ja järjestää aineiston siten, ettei valitusta rasitettaisi tarpeettomilla seikoilla). Tästä seuraa, että se viive, joka oli kantajan komissiolle 8.8.1985 osoittaman ensimmäisen kirjeen ja kantajan asianajajan komissiolle 19.9.1990 osoittaman kirjeen välillä, on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hallussa olevien asiakirjojen mukaan aiheutunut kantajan omasta tahdosta eikä näin ollen ollen komission menettelystä tuon ajanjakson aikana. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa sitä paitsi 19.9.1990 jälkeisen

ajanjakson osalta, että vaikka kävisikin ilmi, että komissio yritti jollain tavoin taivuttaa kantajaa olemaan tekemättä asetuksen N:o 17 3 artiklassa tarkoitettua valitusta — mitä kantaja ei ole näyttänyt toteen —, nämä yritykset eivät ilmeisestikään ole olleet omiaan lannistamaan kantajaa, koska tämä on 26.10.1990 eli vain noin kuukautta myöhemmin tehnyt tällaisen valituksen.

96 Kantaja ei tämän vuoksi ole näyttänyt toteen niitä seikkoja, joihin se on vedonnut. Tästä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että mitään sellaista virhettä, josta yhteisö olisi sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa perustamis-sopimuksen 215 artiklan toisessa alakohdassa tarkoitettulla tavalla, ei voida todeta.

97 Mitä lisäksi tulee vahinkoon, on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kantajan on esitettävä yhteisöjen tuomioistuimelle se näyttö, joka on tarpeen kantajalle aiheutuneeksi väitetyn vahingon syntymisen ja sen laajuuden toteamiseksi (ks. tältä osin asia 26/74, Roquette frères v. komissio, tuomio 21.5.1976, Kok. 1976, s. 677, 22—24 kohta). Tässä suhteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että kantaja on vain arvioinut aiheutuneeksi väitetyn vahinkonsa 1 500 000 NLG:ksi, joka vastaa määrältään hänen arvioitua vuosiansiotaan viisinkertaisena, mutta ei ole esittänyt todisteita tämän vaatimuksen tueksi. Ei voida kiistää sitä, että tällaisen arvion perusteella ei voida todeta sen vahingon syntymistä eikä laajuutta, jonka korvaamista vaaditaan. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei kantaja ole näyttänyt toteen vahingon syntymistä eikä tästä syystä sen laajuutta.

98 Edellä lausutusta seuraa, että koska tässä tapauksessa ei virhettä eikä vahingon syntymistä ole näytetty toteen, vahingonkorvausvaatimus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

99 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja tässä tapauksessa on hävinnyt asian ja koska vastaaja sekä väliintulija ovat

vaatineet, että kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, kantaja on syytä velvoittaa korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan lukien väliintulijan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Kantajan esittämät vaatimukset jätetään tutkimatta niiltä osin, kuin niissä ei vaadita sen komission 14.10.1993 tekemän päätöksen kumoamista, jolla komissio on hylännyt kantajan tekemän valituksen ja niiltä osin, kuin niissä ei vaadita vahingonkorvausta.
- 2) Kumoamista ja vahingonkorvausta koskevat vaatimukset hylätään perusteettomina.
- 3) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan luettuina väliintulijan oikeudenkäyntikulut.

Barrington

García-Valdecasas

Lenaerts

Lindh

Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä tammikuuta 1995.

H. Jung

D. P. M. Barrington

kirjaaja

laajennetun neljännen jaoston puheenjohtaja